

**UCHWAŁA NR 533/XXXIX/2021
RADY MIASTA JAROSŁAWIA**

z dnia 29 listopada 2021 r.

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta Jarosławia na 2022 rok

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j.Dz.U.2021.1392 z późn. zm.) w związku z art.4¹ ust.1, ust.2 i ust. 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U.2021.1119 z późn. zm.)

RADA MIASTA JAROSŁAWIA UCHWAŁA CO NASTĘPUJE :

§ 1. Uchwala się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta Jarosławia na 2022 rok, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Jarosławia.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miasta Jarosławia

mgr Szczepan Łąka

**GMINNY PROGRAM
PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
DLA MIASTA JAROSŁAWIA
NA 2022 ROK**

WSTĘP

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta Jarosławia na rok 2022 stanowi lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z nadużywania alkoholu. Program określa kierunki podejmowania działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, wskazuje podmioty odpowiedzialne za ich realizację, określa źródła finansowania tych zadań, przedstawia również zadania własne gminy wynikające z art.4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Zgodnie z treścią tej ustawy zadania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych wykonuje się w szczególności przez: tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokojenie motywuje do powstrzymywania się od spożywania alkoholu; działalność wychowawczą i informacyjną; ograniczanie dostępności alkoholu; leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu; zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Na zadaniach tych należy skupić szczególną uwagę, dlatego że problemy związane z alkoholem należą do tej grupy problemów społecznych, które przybierają bardzo duże rozmiary i powodują szkody zarówno ekonomiczne, jak i społeczne. W związku z powyższym, celem działań podejmowanych przez Miasto Jarosław jest zmniejszenie różnych problemów powodowanych przez alkohol w całej populacji, a nie tylko w grupie podwyższonego ryzyka, ponieważ na szkody związane z alkoholem narażony jest każdy mieszkaniec.

Ważną kwestią jest również fakt, iż ustawą z dnia 14.02.2020 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z promocją prozdrowotnych wyborów konsumentów, zostały wprowadzone zmiany w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Od 1 stycznia 2021 r. opłatą zostały objęte napoje alkoholowe w opakowaniach o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml, tzw. małpki. Zdaniem ustawodawcy, wyrażonym w uzasadnieniu ustawy zmieniającej, to właśnie mała objętość opakowania napoju alkoholowego, stosunkowo niska cena produktu, a także łatwość szybkiego spożycia wielokrotnie determinuje u konsumentów wybór właśnie tych produktów i znacząco wpływa na ich atrakcyjność. Środki finansowe pochodzące z w/w opłat zgodnie ze stanowiskiem Ministerstwa Zdrowia w pierwszej kolejności powinny być przeznaczane na zadania, o których mowa w art. 4¹ ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Jednak ustawodawca nie zastrzegł, że muszą one być wydatkowane wyłącznie na cele określone w gminnych programach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. W związku z tym w dalszej kolejności wskazane środki finansowe mogą być przeznaczane na inne zadania, jednak wszystkie te działania muszą mieć związek z przeciwdziałaniem negatywnym skutkom spożywania alkoholu.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2022 rok realizowany będzie przez Urząd Miasta Jarosławia w sposób uwzględniający ograniczenia wynikające z wprowadzonego na terenie kraju stanu epidemii spowodowanej wirusem Sars-COV-2. Powyższy Program uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki

i rozwiązywania problemów alkoholowych, określone w Narodowym Programie Zdrowia, jak również wskazówki wynikające z rekomendacji Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

I. DIAGNOZA PROBLEMU

Przeprowadzenie rzetelnej diagnozy problemów społecznych jest czynnikiem zwiększającym wiarygodność i zaufanie społeczne do proponowanych działań, które służą rozwiązywaniu problemów i instytucji je realizujących.

W związku z powyższym na terenie Miasta Jarosławia została przeprowadzona „Diagnoza problemów uzależnień i innych problemów społecznych”.

Powyższa diagnoza ma na celu ukazanie skali różnych problemów społecznych na terenie miasta. Zakres działań badawczych odnosił się do zidentyfikowania następujących kwestii:

- zidentyfikowania problemów uzależnień wśród dzieci, młodzieży, dorosłych mieszkańców i sprzedawców,
- zidentyfikowania skali zjawiska przemocy w rodzinie i przemocy rówieśniczej,
- zidentyfikowania przyczyn lub czynników wywołujących sytuacje problemowe,
- określenia skali oraz zakresu problemów uzależnień,
- zidentyfikowania skutków występujących problemów,
- pokazania rozwiązań mających na celu wyjaśnienie sytuacji problemowej lub złagodzenie jej skutków.

Badania zostały przeprowadzone w maju w 2021 roku. W badaniu łącznie wzięło udział 1786 osób (dorośli - 200 osób, uczniowie -1549, sprzedawcy - 37 osób)

1. BADANIA DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

W badaniu diagnozującym problemy społeczne wzięło udział 200 dorosłych mieszkańców, w tym 40,50% badanej próby stanowili mężczyźni, zaś 59,50% kobiety. Najlicniejszą grupę badanych stanowiły osoby w wieku 36 – 45 lat (39,00%). Osoby w wieku 46 – 55 lat tworzyły 24,00% badanej społeczności, osoby do 25 roku życia stanowiły 7,50% próby. Respondenci w wieku 26 – 35 lat stanowili 18,50% próby, 6,50% próby to osoby w wieku 56 – 65 lat. Natomiast osoby powyżej 65 roku życia tworzyły 4,50% próby badawczej.

Na początek mieszkańców zapytano jak często zdarza im się spożywać alkohol. 15,50 % badanych stwierdziło, że nie pije w ogóle alkoholu. Kilka razy w roku zdarza się to 43,00% respondentów. Kolejne 31,00% osób sięga po alkohol kilka razy w miesiącu, a 10,00% kilka razy w tygodniu. Natomiast 0,50% ankietowanych sięga po alkohol codziennie.

Chęć aktywności towarzyskiej, to główny powód sięgania po alkohol przez mieszkańców – taką odpowiedź wskazało 53,85% badanych. W dalszej kolejności wymieniano następujące powody: preferencje smakowe (30,18%), brak konkretnego powodu (15,98%), próba złagodzenia stresu (10,65%), wpływ znajomych (67,69%), chęć lepszej zabawy (6,51%),

próba zapomnienia o problemach (2,37%) oraz z innych powodów (3,55%), wśród których wymieniano między innymi spotkania oraz jako dodatek do posiłków.

95,27% badanych nigdy nie wykonywała swoich obowiązków zawodowych znajdując się pod wpływem alkoholu. Natomiast 4,14% osób zdarzało się to rzadko, a 0,59% ankietowanych robi to bardzo często. Dane te powinny być sygnałem dla pracodawców - powinni baczniej się przyglądać swoim pracownikom i kontrolować ich trzeźwość.

7,69% ankietowanych zdarzyło się prowadzić pojazd znajdując się pod wpływem alkoholu, w tym 6,51% osób przytrafiło się to raz, a 1,18% badanych robi to sporadycznie. Dane te pokazują, iż problem pijanych kierowców jest obecny na terenie Miasta Jarosławia, jednak jego skala nie przybiera znacznych rozmiarów.

Dodatkowo 0,59% ankietowanych przyznało, że zostali kiedykolwiek zatrzymani za prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości.

Warto zwrócić uwagę, iż 19,00% respondentów przyznało, że widuje sytuację prowadzenia pojazdu w stanie nietrzeźwości jednak rzadko. 10,00% osób widuje taką sytuację czasami, 0,50% widuje ją często, a kolejne 0,50% osób bardzo często. 70,00% badanych nigdy nie było świadkiem takiej sytuacji. Świadczyć to może o występowaniu zjawiska prowadzenia pojazdu pod wpływem alkoholu na terenie Miasta Jarosławia.

Celem sprawdzenia wiedzy mieszkańców dotyczącej konsekwencji spożywania alkoholu, poproszono ich o ustosunkowanie się do kilku stwierdzeń. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, mieszkańcy w większości posiadają wiedzę na temat skutków spożywania alkoholu.

94,00% mieszkańców uważa, że przychodzenie do pracy na kacu jest zachowaniem nieodpowiednim, 0,50% osób nie zgodziło się z tą opinią. Natomiast 5,50% ankietowanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

76,00% osób sądzi, iż alkohol w piwie jest tak samo szkodliwy jak ten w wódce, zaś z tą opinią nie zgodziło się 4,50% osób - twierdzą oni, iż alkohol w piwie jest mniej szkodliwy niż ten w wódce. 19,50% osób wskazało, iż nie potrafią ustosunkować się do tego stwierdzenia.

Ze stwierdzeniem „Osoby z problemem alkoholowym piją codziennie” zgodziło się 50,00% ankietowanych, zaś 33,00% nie zgodziło się z tą opinią. 17,00% osób wskazało odpowiedź „nie wiem”.

25,50% ankietowanych uważa natomiast, iż alkoholizm jest dziedziczny, a 44,00% osób nie zgadza się z tym. Do tego stwierdzenia nie potrafiło odnieść się 30,50% osób.

Według 55,50% mieszkańców okazjonalne spożywanie alkoholu nie uzależnia. Z tym stwierdzeniem nie zgodziło się 20,50% osób, a 24,00% nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

6,00% badanych uważa, że alkohol jest dobrym lekarstwem na sen, 69,00% osób nie zgadza się z tą opinią, a 25,00% wskazało odpowiedź „nie wiem”.

2. BADANIA DZIECI I MŁODZIEŻY

W badaniu dotyczącym problemów społecznych wzięło udział 1549 uczniów. 41,12% badanej próby stanowili chłopcy, zaś 58,88% dziewczynki.

Najliczniejszą grupę tworzyli uczniowie klasy ponadpodstawowej, tj. – 73,08%. Do klasy VIII szkoły podstawowej uczęszcza 4,13% ankietowanych uczniów, z klasy VII w ankietowaniu wzięło udział 7,81% osób, 6,26% próby to osoby z klasy VI, 3,55% osób to uczniowie klasy V, a 5,16% stanowili uczniowie klasy IV.

Charakteryzując badaną próbę ze względu na wiek można zauważyć, iż najliczniejszą jej część stanowili uczniowie w wieku 17 i więcej lat (45,77%). 36,80% uczniów to osoby w wieku 14 – 16 lat, 15,69% osób to uczniowie w wieku 11 – 13 lat, a 1,74% próby stanowili uczniowie w wieku 8 – 10 lat.

Na wstępie respondentów zapytano, czy ich zdaniem, osoby w ich wieku spożywają alkohol. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło tutaj 65,78% badanych, 14,85% uczniów uważa, że ich rówieśnicy nie piją alkoholu, zaś 19,37% osób nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie.

Warto zwrócić uwagę na fakt, iż 44,80% osób przyznało, iż próbowało kiedykolwiek spożywać alkohol. Pozostali uczniowie nie sięgali nigdy po napoje alkoholowe.

Uczniowie najczęściej sięgali pierwszy raz po alkohol w wieku 14 – 16 lat – taką odpowiedź wskazało 48,85% badanych. 40,63% uczniów pierwszy raz piło alkohol w wieku 17 i więcej lat. Natomiast w wieku 11 - 13 lat pierwszy raz po alkohol sięgnęło 7,20% uczniów, a w wieku 8 – 10 lat 3,31% uczniów.

Następnie uczniów, którzy mieli już kontakt z alkoholem, poproszono o wskazanie rodzaju alkoholu, który zdarzyło im się próbować. Respondenci najczęściej wskazywali na: piwo (88,62%), wódkę (75,50%), wino (64,70%), szampana (60,95%), likiery i nalewki (49,14%) oraz inne alkohole, których uczniowie nie wymienili (17,72%).

Uczniowie po raz pierwszy sięgali po alkohol w czasie imprezy towarzyskiej (42,80%), ze znajomymi na podwórku (38,76%), podczas uroczystości rodzinnej (28,53%), a także: pod nieobecność rodziców w domu (13,26%), na dyskotecę (14,99%) oraz w czasie wycieczki szkolnej (4,90%). Dodatkowo 8,93% uczniów wskazało również na inne okoliczności, jednak bez podania konkretnych przykładów.

Większość uczniów, którzy mieli już kontakt z alkoholem, przyznała, iż nie doświadczyli nigdy przykrych konsekwencji spożywania alkoholu. Takiej odpowiedzi udzieliło 83,29% uczniów. Osoby, którym taka sytuacja się przytrafiła, wskazywali na: problemy rodzinne (7,35%), problemy finansowe (3,17%), problemy w szkole (1,3%), pogorszenie relacji koleżeńskich (3,89%) oraz inne negatywne konsekwencje (5,48%), których uczniowie nie wymienili.

Następnie poproszono ankietowanych uczniów o wskazanie jak zdobywają alkohol. Ponad połowa badanych przyznała, że została nim poczęstowana (57,78%). Natomiast 11,82% uczniów podkrađło alkohol rodzicom, 20,89% dostało go od starszych kolegów, 19,88% osób poprosiło kogoś o zakup oraz kolejne 35,59% uczniów kupiło sobie samodzielnie alkohol. Dodatkowo 6,20% uczniów wskazało inne sposoby (17,39%), nie wskazując konkretnych przykładów.

Uczniów zapytano także, czy ich zdaniem kupno alkoholu przez osoby w ich wieku jest czymś łatwym. Blisko połowa osób nie potrafiła udzielić odpowiedzi na to pytanie (47,51%). Co ciekawe, 40,03% uczniów wskazało, że zdobycie alkoholu jest łatwe, a kolejne 12,46% osób uważa, że pozyskanie alkoholu w ich mieście jest trudne.

Interesujący jest fakt, iż znaczna część uczniów nie wie jak ich rówieśnicy zdobywają alkohol – taką odpowiedź wskazało 43,45% uczniów. Pozostałe osoby uważają, że osoby te zdobywają alkohol dzięki starszym kolegom (52,87%), proszą obcych ludzi pod sklepem o zakup alkoholu (25,31%), podkradają rodzicom w domu (18,01%) oraz sami sobie kupują (33,89%).

3. BADANIA SPRZEDAWCÓW

Ostatnią grupą biorącą udział w diagnozie problemów społecznych są sprzedawcy napojów alkoholowych. Ich wiedza jest niezwykle cenna ze względu na fakt, iż na co dzień są oni baczni obserwatorami rzeczywistości społecznej, w związku z tym są w stanie określić skalę występujących problemów związanych z uzależnieniami od substancji psychoaktywnych. W badaniu zdecydowaną większość stanowią kobiety – 24 osoby. W ankietowaniu bierze udział również trzynastu mężczyzn.

Najlichniesz grupę osób tworzą ankietowani w wieku 26 – 40 lat i 41 – 60 lat (po 14 osób). Dwóch sprzedawców miało powyżej 61 lat, a siedem osób nie miało więcej niż 25 lat.

Na początek badanych zapytano, czy ich zdaniem, na przestrzeni ostatnich kilku lat, na terenie miasta zmieniła się skala spożycia alkoholu. Sześciu respondentów uważa, że obecnie spożywa się mniej alkoholu niż dawniej. Dziesięciu ankietowanych twierdzi natomiast, iż obecnie pije się więcej niż kiedyś, zaś kolejne dwadzieścia jeden osób uważa, że obecnie pije się tyle samo co kilka lat temu.

Kolejne pytania miały na celu sprawdzenie dostępności alkoholu dla osób nieletnich. W tym celu sprzedawców zapytano, jak często sprzedaje się alkohol osobom nieletnim na terenie Jarosławia. Osiemnastu ankietowanych uważa, że na terenie miasta nigdy nie sprzedaje się alkoholu osobom nieletnim. Natomiast szesnastu ankietowanych uważa, że takie sytuacje mają miejsce rzadko, a trzy osoby wskazały odpowiedź „czasami”.

Dwudziestu czterech sprzedawców przyznało także, że zdarzyło im się, iż osoba niepełnoletnia chciała kupić alkohol w obsługiwanym przez nich punkcie. Rzadko, tj. raz lub kilka razy, zdarzyło się to jedenastu sprzedawcom, a wiele razy przytrafiło się to kolejnym trzynastu osobom.

Z deklaracji wynika, iż jeden z ankietowanych sprzedaje alkohol osobom niepełnoletnim za każdym razem. Natomiast pozostali badani, tj. trzydzieści sześć osób, nigdy nie sprzedało alkoholu osobom niepełnoletnim.

W sytuacji, gdy sprzedawcy nie mają pewności co do pełnoletności klientów, mają obowiązek sprawdzenia dokumentu potwierdzającego pełnoletność. Trzech sprzedawców robiło to raz lub kilka razy, dwunastu sprzedawców sprawdza dowód często, tj. wiele razy, a kolejne szesnaście osób sprawdza dowód tożsamości za każdym razem, gdy ma wątpliwości. Sześciu badanych przyznaje, iż nigdy nie sprawdza dowodu tożsamości osób, co do których nie ma pewności, czy są oni pełnoletni. Ankietowanych zapytano również, czy ich zdaniem w Jarosławiu zdarza się, że osoby znajdujące się pod wpływem alkoholu siadają

za kierownicą. Sześciu sprzedawców przyznało, że takie sytuacje nigdy nie mają miejsca. Zdaniem dwunastu osób zdarza się to rzadko, siedmiu badanych uważa, że takie sytuacje zdarzają się czasami, a dwie osoby wskazały odpowiedź „często”. Co dziesiąty ankietowany nie potrafił udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Sprzedaż alkoholu osobom nietrzeźwym jest niezgodna z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Ankietowanych zapytano, czy ich zdaniem, w mieście sprzedaje się alkohol osobom znajdującym się pod wpływem alkoholu. Ośmiu ankietowanych sądzi, iż nie sprzedaje się alkoholu takim klientom. Dziewięciu ankietowanych uważa, że zdarza się to rzadko, szesnastu respondentów wskazało odpowiedź „czasami”, a cztery osoby uważają, iż takie sytuacje mają miejsce często.

Dwudziestu pięciu sprzedawców przyznało, iż zdarzyło im się, że osoba nietrzeźwa próbowała kupić u nich alkohol. Dwunastu respondentom sytuacja taka przytrafiła się raz lub kilka razy, zaś trzynastu osobom zdarzało się to wiele razy. Kolejnych dwunastu badanych nigdy nie spotkało się z takim zdarzeniem.

Większość badanych nie sprzedała nigdy alkoholu osobie nietrzeźwej – taką odpowiedź wskazało dwudziestu dziewięciu respondentów. Ośmiu sprzedawcom zdarzyło się to raz lub kilka razy.

4. WNIOSKI I REKOMENDACJE

- Działania profilaktyczne na terenie Miasta Jarosław powinny mieć charakter długofalowy i różnorodny. Nie powinny one ograniczać się jedynie do środowiska szkoły – uczniów i nauczycieli, ponieważ przyniosą wtedy znacznie mniejsze efekty. Zdecydowanie korzystnym działaniem jest edukowanie wszystkich grup społecznych w celu kształtowania prawidłowych postaw oraz świadomości względem istniejących zagrożeń społecznych.
- Istotne jest kontynuowanie prowadzonych działań profilaktycznych i edukacyjnych na terenie miasta, które obejmują wszystkie grupy mieszkańców. Należy podkreślić, że skuteczne rozwiązywanie problemów alkoholizmu, narkomanii, nikotynizmu, czy przemocy zależy nie tylko od podmiotów i instytucji, które działają w tym zakresie, lecz także od społeczności lokalnej. Planowane działania powinny polegać przede wszystkim na dostarczaniu informacji o możliwych formach poszukiwania pomocy oraz funkcjonujących w tym zakresie instytucjach. Kluczową rolę mogą odgrywać instytucje cieszące się dużym zaufaniem wśród mieszkańców np. służby porządkowe lub organizacje pozarządowe.
- Rekomenduje się zwrócenie szczególnej uwagi na wsparcie kadry pracującej w instytucjach pomocowych, szczególnie w zakresie rozwijania ich kompetencji i umiejętności w zakresie nowoczesnych form pomocy pracy z rodzinami borykającymi się z problemem uzależnień od alkoholu lub narkotyków, czy też przemocy.
- Szkolenia dla lekarzy i pielęgniarek w zakresie rozpoznawania wzorów spożywania alkoholu przez pacjentów i podejmowania interwencji wobec osób pijących alkohol

ryzykownie i szkodliwie, a także przeprowadzenie dalszych szkoleń w zakresie doskonalenia zawodowego dla pracowników lecznictwa odwykowego.

- Działania skierowane zarówno do pracodawców, jak i pracowników, których celem będzie przedstawienie konsekwencji prawnych związanych z podejmowaniem pracy w stanie nietrzeźwym oraz zagrożeń wynikających z takiej sytuacji.
- Szkolenia (w wersji stacjonarnej lub online) dla kadry kierowniczej w zakresie adekwatnego reagowania i interwencji wobec pracowników.
- Wsparcie kadry pedagogicznej poprzez odpowiednie szkolenia, umożliwiające rozwój kompetencji edukacyjnych, poszerzanie wiedzy i budowanie warsztatu metodycznego, ułatwiającego pracę szczególnie pod względem tzw. tematów trudnych (alkoholizm, narkomania, agresja, przemoc).
- Kontynuowanie realizacji kampanii informacyjnej na temat konsekwencji prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu. Ze względu na panującą sytuację epidemiologiczną zaleca się realizację kampanii głównie w formie online.
- Dalszą realizację zajęć profilaktycznych w szkołach (wśród starszych uczniów) na terenie miasta, poświęconych bezpieczeństwu na drogach, z uwzględnieniem właściwych zachowań i postaw wobec uczestnictwa w ruchu drogowym pod wpływem napojów alkoholowych.
- Realizowanie kampanii informującej o skutkach picia w ciąży, jak również zapoznanie mieszkańców z tematyką FAS – alkoholowego zespołu płodowego i uświadomienie kobietom w ciąży konieczności unikania nawet śladowych ilości alkoholu.
- Inną formą działań korzystnie wpływających na poprawę skuteczności i efektywności prowadzonych działań profilaktycznych jest inicjowanie współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze uzależnień, oprócz podnoszenia kompetencji i kwalifikacji kadry specjalistów rekomenduje się również angażowanie tych podmiotów w prowadzone kampanie społeczne i działalności edukacyjne na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom.

Profilaktyka uzależnień chemicznych powinna być prowadzona na kilku poziomach, aby spełniała swoją rolę:

- Profilaktyka pierwszorzędowa powinna być kierowana do grupy niskiego ryzyka, czyli osób zdrowych. Najważniejszym zagadnieniem tego rodzaju profilaktyki jest promowanie zdrowego trybu życia oraz opóźnienie wieku inicjacji spożywania substancji psychoaktywnych. Rozwijanie umiejętności społecznych i umiejętności radzenia sobie z trudnymi sytuacjami życiowymi, ogranicza występowanie zachowań ryzykownych. Zaleca się:
- Kontynuację prowadzonych programów profilaktycznych ze względu na fakt, iż są one skuteczne i przynoszą zamierzone skutki.
- Wdrażanie działań ukierunkowanych na wzmacnianie systemu wartości dzieci i młodzieży, w szczególności wartości zdrowia, a także kształtowanie przekonań normatywnych i umiejętności psychospołecznych.

- Organizację kursów radzenia sobie ze stresem, usprawniania komunikacji interpersonalnej, radzenia sobie z negatywnymi emocjami. Wzmacnianie asertywnych zachowań, pewności siebie i samoakceptacji.
- Promocje, wspólnie ze szkołami, liderów młodzieżowych i wykorzystywanie ich aktywności w działaniach profilaktycznych i promujących zdrowy styl życia.
- Wykorzystywanie zainteresowań młodzieży i ich aktywności fizycznej do budowania alternatywnych, w stosunku do picia alkoholu i zażywania narkotyków, sposobów spędzania wolnego czasu i realizacji własnych zainteresowań - rekomenduje się, aby działania te miały formę warsztatów i spotkań z ekspertami, ponieważ jest to najbardziej lubiana i skuteczna forma profilaktyki dla tej grupy.
- Zorganizowanie kampanii informacyjnej dla dzieci i młodzieży szkolnej w celu uświadomienia jak alkohol, papierosy oraz narkotyki wpływają na organizm człowieka oraz funkcjonowanie społeczności, poprzez kampanie w social mediach.
- Badanie pokazało dużą rolę telewizji oraz Internetu w kształtowaniu postaw i opinii względem substancji odurzających, co powinno być wskazówką do opracowania działań profilaktycznych prowadzonych w szkołach. Naturalnym środowiskiem młodych ludzi w czasach współczesnych jest Internet, dlatego warto spróbować dotrzeć do najmłodszych grup właśnie w ten sposób.
- Rekomenduje się warsztaty dla dzieci i młodzieży na temat przemocy, agresji i konfliktów między uczniami, a także zmotywowanie ich do nauki szkolnej.
- Rekomenduje się edukację rodziny pod względem problemów uzależnień i zasięgnięcia pomocy w wypadku występowania przemocy. Edukacja może mieć formę kampanii społecznej oraz warsztatów i spotkań z ekspertami (w formie stacjonarnej lub online).
- Prowadzenie lokalnych kampanii i innych działań edukacyjnych, mających na celu podniesienie wiedzy społeczeństwa na temat szkodliwości i skutków przyjmowania narkotyków, picia alkoholu i palenia papierosów.
- **Profilaktyka drugorzędowa**, to działania skierowane do osób zagrożonych, należących do grupy wysokiego ryzyka. Osoby te nie są trwale uzależnione, ale zaczynają dopiero eksperymentować z substancjami psychoaktywnymi. W tym obszarze najważniejsze jest ograniczenie głębokości zachowań niepożądanych i możliwość wycofania się z nich.
  - Specjalistycznym wsparciem powinni zostać objęci mieszkańcy oraz rodziny borykające się z problemem alkoholowym. Tym rodzinom powinny zostać zaproponowane warsztaty lub spotkania, podczas których mogliby uzyskać wsparcie i wzmacniać swój autorytet wychowawczy pod okiem psychologów.
  - Wspieranie działalności świetlic opiekuńczo-wychowawczych i realizujących program socjoterapeutyczny w celu objęcia nimi jak największej liczby dzieci z grup ryzyka (rodziny dysfunkcyjne, w tym alkoholowe).
  - Na terenie miasta powinna zostać przeprowadzona lokalna kampania uwrażliwiająca na szkodliwość alkoholu oraz zachęcająca do ograniczenia jego nadmiernego spożywania.
  - Przeprowadzenie kampanii informacyjnej o dostępnych formach pomocy osobom uzależnionym i współuzależnionym w mieście.

- Opracowanie lokalnej kampanii na rzecz zwiększenia świadomości oraz odpowiedzialności sprzedawców alkoholu i uwrażliwienia ich na szkodliwość sprzedaży napojów alkoholowych osobom niepełnoletnim.
- **Profilaktyka trzeciorzędowa**, to ogół działań skierowanych do osób już trwale uzależnionych. Obejmuje ona leczenie skutków zachowań niepożądanych, czyli przeciwdziałanie pogłębianiu się choroby oraz umożliwienie powrotu do normalnego życia, poprzez wprowadzanie leczenia, rehabilitacji i resocjalizacji. Zaleca się:
  - Zapewnienie łatwego dostępu do źródeł informacji, przeznaczonych dla osób szukających wsparcia, dotkniętych problemem uzależnień i/lub przemocy.
  - Zwiększenie dostępności do placówek leczniczych dla osób uzależnionych od alkoholu, wspieranie działań rehabilitacyjnych i grup wsparcia - stworzenie możliwości resocjalizacji osób uzależnionych.
  - Wzmocnienie integracji społeczności lokalnych na rzecz wspierania rodzin borykających się z różnymi problemami społecznymi, w tym zagrożenia przemocą, alkoholizmem, narkomanią. Wyrównywanie szans może zostać przeprowadzone w różnorodny sposób, m.in. opracowanie programów profilaktycznych przeciwdziałających problemom społecznym w rodzinach, wspieranie i rozwój poradnictwa rodzinnego lub wspieranie rodzin i form zastępczych w opiece nad dzieckiem. Działanie to znajduje uzasadnienie w fakcie, iż to rodzina jest podstawową komórką społeczną i to od jej kondycji zależy rozwój psychospołeczny dzieci i młodzieży.
  - Wprowadzanie ograniczonej dostępności alkoholu i papierosów na terenie miasta dla młodzieży, poprzez edukację i kontrolę sprzedawców.

Dodatkowo zaleca się:

- Szkolenia dla rodziców – rekomenduje się przeprowadzenie szkoleń dla rodziców, które obejmowałyby następujące zagadnienia: organizacja czasu, podział obowiązków, rozwój emocjonalny dziecka oraz sposoby skutecznej komunikacji. Zdobyta wiedza pozwoli rodzicom lepiej wypełniać swoje obowiązki, pomoże zrozumieć psychikę młodego człowieka, a także mechanizmy rządzące jego postępowaniem. Efektem tych działań będzie wzmocnienie więzi rodzinnych.
- Rekomenduje się przeprowadzenie warsztatów lub akcji informacyjnych skierowanych do rodziców, które mogłyby uświadomić różnice między przemocą, a konfliktem rodzinnym oraz nauczyć rozpoznawać sygnały świadczące o występowaniu przemocy w rodzinie. Planowane działania edukacyjne służyłyby również zwiększeniu poziomu wiedzy o konsekwencjach stosowania przemocy wobec dzieci i wzmocnieniu ich kompetencji opiekuńczo – wychowawczych (np. nauka rozwiązywania konfliktów rodzinnych).
- Wskazane jest przeprowadzenie szkolenia dla nauczycieli w ramach pomocy krzywdzonym uczniom oraz procedury „Niebieskiej Karty” w szkole. Równie ważne jest też wsparcie dla rodziców poprzez przeprowadzenie szkolenia w zakresie wychowania pokolenia bez przemocy.

II. ZASADY FINANSOWANIA ZADAŃ OKREŚLONYCH W PROGRAMIE

Merytoryczną podstawą decyzji finansowania zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych są założenia określone w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Miasta Jarosławia na 2022 rok. Źródłem finansowania zadań niniejszego Programu będą środki finansowe budżetu miasta uzyskane z tytułu opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Wydatki przeznaczone na realizację zadań własnych gminy wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz niniejszego Programu, ujęte są w planie budżetu w dziale 851-ochrona zdrowia, rozdział 85154 – przeciwdziałanie alkoholizmowi.

Zgodnie z art.18² ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi dochody z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wykorzystywane będą jedynie na realizację gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, a także na zadania realizowane przez placówkę wsparcia dziennego, o której mowa w przepisach o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej i nie mogą być przeznaczone na inne cele.

III. OGRANICZENIE DOSTĘPNOŚCI ALKOHOLU NA TERENIE MIASTA

Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu jak i poza miejscem sprzedaży jest objęta limitem. W związku z powyższym Rada Miasta Jarosławia Uchwałą nr 739/LXIX/2018 ustaliła w dniu 25 czerwca 2018 roku maksymalną liczbę zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie Gminy Miejskiej Jarosław, odrębnie dla poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych :

- 1) do 4,5% zawartości alkoholu oraz na piwo – 140 zezwoleń (w tym 40 zezwoleń do spożycia w miejscu sprzedaży i 100 zezwoleń przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży)
- 2) powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa) - 100 zezwoleń, (w tym 25 zezwoleń do spożycia w miejscu sprzedaży i 75 zezwoleń przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży)
- 3) powyżej 18% zawartości alkoholu - 100 zezwoleń. (w tym 25 zezwoleń do spożycia w miejscu sprzedaży i 75 zezwoleń przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży)

IV. PODSTAWOWE CELE I ADRESACI PROGRAMU

Głównym celem Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2022 jest poprawa jakości życia mieszkańców miasta poprzez minimalizowanie szkód zdrowotnych, społecznych i ekonomicznych. Działania te będą realizowane w następujący sposób:

- 1) promocja zdrowego stylu życia,
- 2) ograniczenie szkód zdrowotnych i zaburzeń życia rodzinnego oraz społecznego wynikających z nadużywania alkoholu,
- 3) ograniczenie dostępności do alkoholu poprzez kreowanie lokalnej polityki w tym zakresie,
- 4) ograniczenie zjawiska picia alkoholu i podejmowania innych zachowań ryzykownych przez młodzież,
- 5) zapobieganie powstawaniu nowych problemów związanych z różnego rodzaju uzależnieniami,
- 6) tworzenie bazy materialnej, organizacyjnej i merytorycznej dla realizacji zadań Programu,
- 7) edukacja publiczna o konsekwencjach nadużywania substancji uzależniających,
- 8) wspieranie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, zajmujących się problematyką uzależnień i przeciwdziałaniem przemocy w środowisku rodzinnym,

Ze względu na specyfikę i szeroki zasięg problemu alkoholowego adresatami Programu są mieszkańcy miasta Jarosławia, a w szczególności następujące grupy osób:

- 1) dzieci i młodzież szkolna, w szczególności ze środowisk zagrożonych alkoholizmem
- 2) osoby uzależnione od alkoholu oraz osoby pijące ryzykownie i szkodliwie,
- 3) rodziny (w tym osoby współuzależnione) oraz najbliższe otoczenie osób z problemem alkoholowym.

V. ZADANIA PROBLEMOWE I SPOSÓB ICH REALIZACJI

Zadanie 1

Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.

Sposób realizacji:

- 1) podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu, które powodują rozpad życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, uchylają się od obowiązku zaspokajania potrzeb rodziny albo

systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny, obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu, a w ich ramach:

- a) przyjmowanie zgłoszeń o przypadkach wystąpienia nadużywania alkoholu, którym towarzyszą w/w przesłanki,
  - b) prowadzenie rozmów interwencyjno - motywacyjnych z osobami, co do których wpłynęły zgłoszenia,
  - c) kierowanie osób na zdiagnozowanie przez biegłych (psychologa i psychiatrę) w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego,
  - d) kierowanie wniosków o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego do sądu.
- 2) informowanie osób uzależnionych o istniejących na terenie miasta zakładach leczenia odwykowego, ośrodkach terapeutycznych, grupach samopomocowych,
  - 3) doposażenie zakładu leczenia odwykowego w niezbędny do realizacji zadań statutowych sprzęt oraz materiały edukacyjne,
  - 4) udział członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w szkoleniach, seminariach i konferencjach,
  - 5) doposażenie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w niezbędny do realizacji zadań sprzęt oraz materiały edukacyjne,
  - 6) dofinansowanie szkoleń członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Zadanie 2

Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

Sposób realizacji

- 1) przeprowadzanie przez Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych tzw. rozmów wspierająco-motywujących z członkami rodzin, w których występuje problem alkoholowy,
- 2) działania Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych służące ustaleniu czy osoba zgłoszona jako nadużywająca alkoholu jednocześnie stosuje przemoc wobec najbliższych,
- 3) stała współpraca z Komendą Powiatową Policji w Jarosławiu oraz Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Jarosławiu w zakresie działań związanych z przemocą w rodzinie i ich skuteczności,
- 4) dofinansowanie działalności placówek wsparcia dziennego zajmujących się udzielaniem pomocy dzieciom i młodzieży, w szczególności z rodzin dysfunkcyjnych zagrożonych problemem alkoholowym,
- 5) dofinansowanie obozów wypoczynkowo-terapeutycznych oraz socjoterapeutycznych dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym,

- 6) wspieranie działań w zakresie kompleksowej pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie, uzależnionych oraz zagrożonych problemem alkoholowym,
- 7) budowanie lokalnej koalicji wspierającej i animującej działania pomocowe na rzecz ofiar, świadków i sprawców przemocy w ramach istniejącej infrastruktury pomocowej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Komendy Powiatowej Policji,
- 8) udział członków MKRPA w posiedzeniach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz grupach roboczych związanych z procedurą „Niebieskiej Karty”.

Zadanie 3

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych zajęciach sportowych opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych.

Sposób działania:

- 1) prowadzenie na terenie szkół podstawowych programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży
- 2) kształtowanie wśród mieszkańców miasta, w szczególności wśród osób zagrożonych wykluczeniem społecznym prawidłowych postaw społecznych i promowanie zdrowego stylu życia poprzez wspieranie działań profilaktycznych polegających na organizowaniu lokalnych imprez trzeźwościowych, warsztatów twórczych i terapeutycznych,
- 3) zorganizowanie wypoczynku letniego w formie kolonii i obozów dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym oraz innych form „wspólnej zabawy” celem propagowania zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży,
- 4) organizacja lokalnych oraz udział w ogólnopolskich społecznych kampaniach profilaktycznych dotyczących profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych;
- 5) zakup i dystrybucja wśród różnych adresatów (dzieci, młodzieży, nauczycieli, pracowników służby zdrowia, sprzedawców alkoholu) materiałów edukacyjnych (broszur, plakatów, książek, ulotek z profilaktycznymi treściami edukacyjnymi dotyczącymi problematyki alkoholowej),
- 6) wspieranie działań w zakresie organizacji zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży z wykorzystaniem elementów programów profilaktycznych,
- 7) organizowanie szkoleń dla przedsiębiorców prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych, sprzedawców w zakresie przestrzegania obowiązków wynikających z obowiązujących przepisów prawa a dot. sprzedaży napojów alkoholowych.

Zadanie 4

Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń, osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

Sposób realizacji:

- 1) zlecenie zadań z profilaktyki alkoholowej w trybie otwartego konkursu ofert oraz przeprowadzenie szkolenia w w/w zakresie,
- 2) zabezpieczenie organizacyjno-finansowe warunków działalności Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 3) wspomaganie instytucji w organizowaniu kampanii edukacyjnych,
- 4) finansowanie zadania w zakresie udzielania świadczeń przez Miejski Ośrodek Zapobiegania Uzależnieniom w Przemysłu Dział Ambulatoryjny -Izba Wyrzeźwień, na rzecz osób nietrzeźwych z terenu Miasta Jarosław

Zadanie 5

Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art.13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi

Sposób realizacji:

- 1) lustracja obiektów handlowych pod kątem realizacji zapisów ustawy zabraniających reklamy i promocji napojów alkoholowych z wyjątkiem piwa w zakresie zawartym w art.13¹ ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- 2) kontrola obiektów handlu detalicznego i zakładów gastronomicznych w zakresie sprzedaży i podawania napojów alkoholowych osobom nietrzeźwym lub niepełnoletnim jak również na kredyt lub pod zastaw,
- 3) prowadzenie badań ankietowych w jarosławskich placówkach handlowych dot. dostępności osób niepełnoletnich do alkoholu, np. w ramach programu „Odpowiedzialnej sprzedaży - Stop 18”,

VI. KOMPETENCJE CZŁONKÓW MIEJSKIEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest powoływana na podstawie art.4¹ ust. 3 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi przez Burmistrza Miasta. W skład komisji wchodzi osoby przeszkolone w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych (art.4¹ ust.4 w/w ustawy).

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ramach swojej działalności :

- 1) podejmuje czynności zmierzające do orzekania o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego,
- 2) uczestniczy w posiedzeniach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz grup roboczych dotyczących podejmowania działań w ramach procedury „Niebieskiej Karty” związanych z podejrzeniem przemocy w rodzinie,
- 3) kieruje wnioski do Sądu Rejonowego w sprawie zastosowania wobec osób uzależnionych od alkoholu zobowiązania do leczenia odwykowego,
- 4) wydaje opinie o zgodności lokalizacji punktów sprzedaży napojów alkoholowych z uchwałami Rady Miasta Jarosławia,
- 5) prowadzi działania kontrolne dotyczące przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,
- 6) koordynuje kampanie edukacyjno-profilaktyczne w zakresie uzależnień.

VII. ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW MIEJSKIEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W JAROSŁAWIU

Zgodnie z art. 4¹ ust. 5 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi ustala się wynagrodzenie dla członka MKRPA. Członkowie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Jarosławiu za każdy udział w posiedzeniu otrzymują wynagrodzenie brutto w wysokości 301 zł , tj. 10 % minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalonego w trybie i na zasadach określonych ustawą z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (t.j.Dz.U.2020.2207) Wynagrodzenie płatne jest po posiedzeniu Komisji.

VIII. REALIZATORZY ZADAŃ PROGRAMU

Zadania określone w programie realizują:

- 1) Burmistrz Miasta Jarosławia,
- 2) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 3) Urząd Miasta Jarosławia,
- 4) Straż Miejska w Jarosławiu,
- 5) Inne jednostki organizacyjne Gminy Miejskiej Jarosław
- 6) Komenda Powiatowa Policji w Jarosławiu ,
- 7) Sąd Rejonowy w Jarosławiu,
- 8) Ośrodek Leczenia Uzależnień przy Specjalistycznym Psychiatrycznym Zespole Opieki Zdrowotnej w Jarosławiu,
- 9) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,

- 10) Organizacje pozarządowe oraz inne podmioty w rozumieniu przepisów o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

IX. KONTROLA I MONITORING

Kontrola efektywności niniejszego Programu prowadzona jest poprzez :

- 1) monitorowanie działań realizowanych w ramach Programu przez właściwe komórki organizacyjne Urzędu Miasta Jarosławia,
- 2) przedłożenie przez Burmistrza Radzie Miasta Jarosławia sprawozdania z jego wykonania.